

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

Кафедра обліку у виробничій сфері

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)»
на тему:

Облікова політика на підприємстві

Студентки 3-о курсу групи ОБС-31

напряму підготовки 6.03.05.09 «Облік і аудит»
Демидяк І.Р

Науковий керівник:

к.е.н., доц. кафедри обліку у виробничій сфері

Гудзь Н.В

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECST _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ТЕРНОПІЛЬ 2016

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1.Поняття облікової політики та її види.....	5
2.Зміна облікової політики та її наслідки.....	13
3.Відображення в обліковій політиці окремих об'єктів.....	19
Висновок.....	27
Перелік використаних джерел.....	29

ВСТУП

Ведення бухгалтерського обліку має здійснюватися за певними правилами, які б забезпечили максимальну ефективність. Основним внутрішнім документом, що регулює ведення бухгалтерського обліку на підприємстві є облікова політика.

Зміни в системі міжнародних відносин привели до необхідності реформування бухгалтерського обліку в Україні, пристосування його до нових умов господарювання. У зв'язку з введеними змінами в країні з'явилася значна кількість нових понять і явищ, до яких належить і облікова політика підприємства.

Поняття «облікова політика» в міжнародну практику обліку офіційно введено в 1975 з введенням Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 1 «Розкриття облікової політики»

В Україні можливість використання підприємствами окремих елементів облікової політики з'явилася в 90-х роках минулого століття. Зокрема, в затвердженому в 1993 «Положенні про організацію бухгалтерського обліку і звітності» (Постанова Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1993 №250 (250-93-) - на сьогодні цей документ втратив чинність). У офіційне звернення в Україні термін «облікова політика» був введений в 1999 р. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

Ефективна організація бухгалтерського обліку на підприємстві починається з формування його облікової політики.

Облікова політика передбачає вибір певних методичних прийомів, процедур, способів організації і ведення бухгалтерського обліку підприємством з числа загальноприйнятих в державі.

Провідними вченими зроблено значний внесок в методології, теоретичного і практичного обґрунтування питань, пов'язаних з організацією облікової

політики підприємства. Питання щодо формування, організації облікової політики підприємства отримали висвітлення в працях таких вітчизняних вчених: Миколи Тимофійовича Білухи, Франца Францевича Бутинця, Георгія Герасимовича Кірейцева, Любомири Максимівни квітня, Юрія Анатолійовича Кузьмінського, Михайла Семеновича Пушकारа, Віктора Григоровича Швеця.

А також зарубіжних вчених серед яких: Олександр Семенович Букаєв, Микола Петрович Кондраков, Сергій Леонідович Кортан, Михайло Ісаакович Кутер, Віталій Федорович Палій, Людмила Павлівна Хабарова.

Облікова політика є дуже важливим аспектом організації бухгалтерського обліку в Україні, правильне оформлення якого сприяє достовірному визначенню фінансового результату і вимагає правильного оформлення, повного розкриття у фінансовій звітності.

Мета курсової роботи - дослідити організацію, формування, застосування облікової політики на підприємстві, а також розкрити і висвітлити суть і основні положення.

Тема курсової роботи «Облікова політика підприємства» є досить актуальною. Актуальність обраної теми полягає в тому, що на сучасному етапі при різноманітні складних кризових економічних процесів і взаємовідносин між підприємствами, фінансовими інститутами, державами на внутрішньому і зовнішньому ринках гострою проблемою є ефективне розробки облікової політики підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань, пов'язаних з веденням облікової політики на підприємстві.

Основними завданнями курсової роботи є:

- дослідити поняття облікової політики та її види;
- Розглянути нормативно-правове регулювання облікової політики;
- Розглянути зміна облікової політики на підприємстві і її наслідки;
- Розглянути відображення в обліковій політиці окремих об'єктів;

- Узагальнити результати роботи, зробити висновки.

1. Поняття облікової політики та її види

Важливою складовою ефективної діяльності підприємства є правильне, достовірне, впорядковане інформаційне забезпечення. Значна кількість інформації формується на основі облікових даних. Ефективна і раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві починається з розробки його облікової політики.

Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", облікова політика визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1].

В економічній літературі зустрічаються різні тлумачення цього поняття:

На думку Бутинця Ф.Ф., облікова політика являє собою сукупність конкретних елементів організації бухгалтерського обліку, визначаються підприємством на підставі загальноприйнятих правил.

Облікова політика - це комплекс методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення бухгалтерського обліку, що обираються підприємством з числа загальноприйнятих або обираються самостійно, виходячи з особливостей його діяльності з метою забезпечення прав та інтересів власника [3].

Білоусова Л., в свою чергу, визначає облікову політику в широкому і вузькому сенсі. У першому випадку - це управлінський облік, у другому - сукупність способів ведення обліку [2].

З точки зору Житнього П., облікова політика - це одночасно інструмент історичного і поточного обліку, попередньої оцінки господарських фактів, прогнозування, планування і внутрішнього контролю, а також інструмент перетворення інформації про господарські події в облікові показники

відповідно до потреб фінансової звітності і управління виробничою системою [4].

Ефективне функціонування системи облікової політики підприємства неможливо без дотримання певних принципів її побудови. Однак, в сучасних умовах господарювання, облікова політика покликана виконувати не тільки власне функції обліку та формування звітності, а й забезпечувати інші функції управління - планування, економічного аналізу, контролю та прогнозування. Тому при побудові системи облікової політики підприємства слід дотримуватися загальнонаукових принципів (табл. 1), які впливають на вибір важливих факторів і характеризує зв'язку внутрішніх господарських процесів із зовнішнім середовищем.

Таблиця 1.

Загальнонаукові принципи формування облікової політики

Принципи	Характеристика принципу
безперервності	передбачає послідовність облікового, контрольного та аналітичного процесів під час розв'язування конкретних завдань
системності	облікова політика розглядається в якості штучно створеної складової виробничої системи, що виконує функції, пов'язані зі збиранням, класифікацією, обробкою, аналізом і формуванням різних видів облікової інформації для визначення економічної ідеології підприємства
комплексності	передбачає вивчення і оцінку події не з позиції окремих ізольованих причин, а за сукупним впливом на господарську систему технічних, економічних, соціальних, екологічних, політичних та інших значимих чинників
наукової обґрунтованості	полягає в узгодженості облікової політики з дією НТП, законів економічного розвитку суспільства, концепцією державної політики, нормативно-правовою базою
ефективності, плановірності та динамізму	передбачає спрямування ОПП на розв'язання не лише поточних, а й довгострокових стратегічних завдань розвитку підприємства, за умов існування ефективних альтернативних варіантів досягнення тієї чи іншої мети
профілактики	виконує запобіжну функцію, створюючи умови для своєчасного інформування управлінського персоналу підприємства про відхилення від планових чи нормативних величин витрат та результатів діяльності, для можливої корекції управлінських рішень
селекції	передбачає, що інформація, яка надається на кожному рівні виробничої системи, має бути необхідною і суттєвою для прийняття управлінських рішень
сумісності особистих, регіональних і державних інтересів	зумовлено суспільним характером виробництва
пропорційності	вимагає правильного співвідношення між різними елементами й об'єктами організації, зокрема обчислювальної техніки, кваліфікаційного складу виконавців
прямоточності	полягає у раціональній організації інформаційних потоків між учасниками облікового процесу
ритмічності	полягає у рівномірному надходженні даних та виході інформації
адаптивності	означає пристосування будови та функцій бухгалтерської облікової системи до конкретних умов управління
випереджувального відображення	впливає з наявності проблем, розв'язання яких продиктоване часом, що передбачає прогнозування найбільш вірогідного стану досліджуваної системи

	в майбутньому
всебічності	потребує врахування всіх внутрішніх зв'язків і відношень у системі, усіх факторів, які впливають на її функціонування
динамічності	встановлює, що всі характеристики системи мають розглядатись не як постійні, а як безперервно змінювані до своєї протилежності
кооперування	полягає у об'єднанні праці обліковців
паралелізму	передбачає обов'язкову наявність системи бухгалтерського обліку в кожному самостійному підрозділі
паралельності	полягає у одночасному паралельному виконанні облікових процедур стосовно різних за змістом господарських операцій, здійснюваних суб'єктом господарювання
системоутворюючих відносин	полягає у визначенні саме тих зв'язків між частинами системи, що забезпечують її цілісність, існування та розвиток
принцип спеціалізації	полягає у вузькій спрямованості роботи бухгалтера
субординації	означає ієрархічну побудову елементів та відносин за наперед чітко визначеними критеріями
цілісності	передбачає розгляд системи бухгалтерського обліку як цілісної системи, істотні ознаки якої не зводяться до властивостей жодної її складової

Облікова політика є складовою частиною фінансової звітності, тому повинна розроблятися кожним підприємством, зареєстрована в установленому законодавством порядку.

При розробці облікової політики слід враховувати вимоги до якісних характеристик бухгалтерського обліку та фінансової звітності, викладені в пунктах 14-17 П (С) БО 1, методи та процедури, передбачені іншими П (С) БО, норми і нормативи, встановлені законодавчими актами України. [5]

У Міжнародному стандарті № 1 «Розкриття облікової політики» зазначається: «Керівництву слід вибирати і застосовувати облікову політику підприємства так, щоб фінансові звіти відповідали всім вимогам кожного відповідного Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку і Тлумаченню Постійного комітету з тлумачення». У цьому тексті суб'єктом облікової політики визначено керівництво підприємства, а об'єктом облікової політики виступає система бухгалтерського обліку підприємства [6].

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на кожному підприємстві здійснюється на підставі нормативно-правових документів, що розробляються органами, на які покладено обов'язки регулювання у країні питань обліку і звітності.

Нормативно-правова база облікової політики підприємства належать:

I. Закон України від 16.07.99 р. №996 "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", зокрема такі його розділи і статті:

1. Розділ I. Загальні положення, стаття 4. Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності:

Бухгалтерський облік і фінансова звітність ґрунтуються на таких основних принципах:

- обачність - застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;
- повне висвітлення - фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;
- автономність - кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства;
- послідовність - постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності;
- безперервність - оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати;
- нарахування та відповідність доходів і витрат - для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів;
- превалювання сутності над формою - операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;
- історична (фактична) собівартість - пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;

- єдиний грошовий вимірник - вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці;
- періодичність - можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності.

2. Розділ III. Організація і ведення бухгалтерського обліку, стаття 8. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві, пункт 5:

Підприємство самостійно:

- визначає облікову політику підприємства;
- вибирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, встановлених цим Законом, і з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних;
- розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів;
- затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку.
- може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства.

II. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку В УКРАЇНІ, зокрема такі положення:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П (С) БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - цим Положенням (стандартом) визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.

2. П (С) БО 2 "Баланс" - цим Положенням (стандартом) визначаються зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей.

3. П (С) БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» - цим Положенням (стандартом) визначаються порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності.

3. П (С) БО 7 «Основні засоби» - цим Положенням (стандартом) визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальних активів та незавершених капітальних інвестицій в необоротні матеріальні активи.

4. П (С) БО 8 «Нематеріальні активи» - цим Положенням (стандартом) визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи і розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

5. П (С) БО 9 "Запаси" - цим Положенням (стандартом) визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.

6. П (С) БО 10 «Дебіторська заборгованість» - цим Положенням (стандартом) визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності.

7. П (С) БО 12 "Фінансові інвестиції" - цим Положенням (стандартом) визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції, операції із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності.

8. П (С) БО 15 "Дохід" - цим Положенням (стандартом) визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

9. П (С) БО 16 "Витрати" - цим Положенням (стандартом) визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

Підприємство самостійно визначає свою облікову політику і вибирає форму ведення бухгалтерського обліку з дотриманням принципів, встановлених законодавством.

Ступінь свободи підприємства у формуванні облікової політики обмежений державною регламентацією бухгалтерського обліку, наданої переліком методик і облікових процедур, серед яких однак припустимі альтернативні варіанти. Вона визначається можливістю вибору конкретних способів оцінки, калькуляції, перелік бухгалтерських рахунків тощо. Отже, облікова політика підприємства - це не просто сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але і вибір методики обліку, яка дозволяє використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя в обліку (залежно від поставлених цілей). Іншими словами, облікову політику в широкому сенсі можна визначити як управління обліком, а у вузькому - як сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретних методик ведення обліку)

Облікову політику на підприємстві розробляє головний бухгалтер та затверджує керівник наказом або розпорядженням.

Наказ про облікову політику містить перелік всіх пунктів прийнятої на звітний рік облікової політики. Бажано по кожному пункту в наказі наводити його нормативне обґрунтування (вказувати, на підставі якого нормативного документа прийняте те чи інше положення про облікову політику).

У широкому сенсі облікова політика підприємства оформлюється системою внутрішньої документації за різними ділянками облікової роботи, її зміст частково розкривається і в установчих документах підприємства.

Складовою частиною організації обліку на підприємстві є перелік документів, які використовуються для первинного відображення господарських операцій, а також перелік облікових реєстрів, необхідних для накопичення і систематизації інформації. Перелік документів повинен бути затверджений в наказі або розпорядженні керівника підприємства про облікову політику і може включати:

- Робочий план рахунків бухгалтерського обліку, що містить синтетичні та аналітичні рахунки, необхідні для ведення бухгалтерського обліку відповідно до вимог своєчасності та повноти обліку та звітності;

- Форми первинних облікових документів, застосовуваних для оформлення фактів господарської діяльності, за якими не передбачені типові форми первинних облікових документів, а також форми документів для внутрішньої бухгалтерської звітності;

- Порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань;
- Методи оцінки активів і зобов'язань;
- Правила документообігу і технологія обробки облікової інформації;
- Порядок контролю за господарськими операціями;
- Інші рішення, необхідні для організації бухгалтерського обліку. Послідовне проведення підприємством прийнятої облікової політики є одним із найважливіших завдань організації бухгалтерського обліку.

2. Зміна облікової політики та її наслідки

Досвід країн з розвиненими ринковими відносинами свідчить про те, що важливою складовою загального механізму управління господарською діяльністю підприємств є уміло сформована облікова політика. Облікова політика визначає ідеологію економіки підприємства на тривалий період, сприяє посиленню обліково-аналітичних функцій в управлінні підприємством, дозволяє оперативно реагувати на зміни, що відбуваються в виробничому процесі, ефективно пристосовувати виробничу систему до умов зовнішнього середовища, знизити економічний ризик і добитися успіхів в конкурентній боротьбі і т.д. [7].

Відповідно до принципу послідовності підприємство повинно постійно (з року в рік) застосовувати обрану облікову політику. Дотримуватися єдиної облікової політики повинні і групи об'єднаних підприємств, а також ті підприємства, які складають консолідовану фінансову звітність [8]. Однак, щороку наказ про облікову політику підприємства доводиться коректувати, яким би досконалим він не був.

Внесення змін необхідно через досить часті поправки, які здійснює Міністерство фінансів України, Державна податкова служба України, Державна казначейська служба, Правління Пенсійного фонду та інші органи за змістом нормативних активів, що регулюють організацію бухгалтерського обліку.

У той же час необхідність коригування наказу про облікову політику підприємства обумовлено і внутрішніми причинами. Це можуть бути інші підходи до визначення вартісної межі матеріальних активів при їх віднесення до основних засобів, інших необоротних активів малоцінних і швидкозношуваних предметів, методів нарахування їх амортизації, коригування вартості виробничих запасів, уточнення складу матеріально-відповідальних осіб, перелік відповідальних працівників підприємства, які мають право підписів на первинних документах, зміна розподілу обов'язків серед облікових працівників [9].

Отже, розпорядчий документ про облікову політику може бути прийнятий як базовий на час діяльності підприємства, до якого при необхідності вносяться зміни з визначеного часу.

Доцільність зміни того чи іншого параметра наказу про облікову політику має встановити спеціальна комісія при обов'язковій річній інвентаризації, а якщо наказ розробляє аудиторська фірма, - в ході аудиторської перевірки.

При цьому слід пам'ятати, що такі зміни можливі у випадках, передбачених пунктом 9 П (С) БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" [10]. Отже, облікова політика може змінюватися, якщо:

а) змінюються статутні вимоги (тобто при внесенні змін до статуту або інших установчих документів підприємства); наприклад, у змінах до статуту підприємства передбачили нові види діяльності або здійснено реорганізацію підприємства, або змінені вимоги власників підприємства тощо.

б) змінюються вимоги органу, які здійснюють функції по законодавчо-нормативного регулювання системи фінансового обліку та фінансової звітності. Це є найбільш поширеним варіантом внесення змін і доповнень до облікової політики, оскільки час від часу вносяться зміни і доповнення до чинних і вводяться в дію нові національні П (С) БО та інші нормативно-правові акти за методикою ведення обліку і складання звітності в Україні;

в) зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства. Наприклад, перехід з податкового методу нарахування амортизації основних засобів прямолінійний, виробничий або кумулятивний забезпечать більш достовірне і об'єктивне відображення інформації за основними засобами у фінансовій звітності.

Зміна облікової політики повинна бути розкрита і обгрунтована в примітках до фінансової звітності за поточний звітний період.

Всі зміни і доповнення до облікової політики підприємства можна розділити на обов'язкові та ініціативні [11].

Обов'язкові зміни і доповнення до облікової політики підприємства виникають при уточненні або прийнятті законодавчих актів і нормативних документів. Зокрема, на законодавчо-нормативному рівні пропонуються нові варіанти по організації і методології системи обліку і окремих його об'єктів.

Підприємство має вибрати один із запропонованих варіантів і закріпити його в організаційно-розпорядчому документі (наказі, розпорядженні і т.д.) в якості окремого положення облікової політики.

Крім того, в чинні законодавчі акти і нормативні документи вносяться зміни в застосовуваних способів, що стосуються організації і ведення обліку, мають обов'язковий характер. Причому можуть бути затверджені нові способи щодо організації та ведення обліку або заборонені старі способи до використання. В такому випадку, підприємству необхідно внести зміни в облікову політику. Тобто виключити з неї ті положення, які не відповідають вимогам чинних законодавчих актів і нормативних документів і затвердити нові способи по організації і ведення обліку. [25]

Ініціативні зміни і доповнення до облікової політики підприємства можливі в наступних випадках:

- при розробці підприємством нових способів ведення бухгалтерського обліку, які дозволять більш вірогідно відбити факти господарської діяльності або зменшити трудомісткість облікового процесу без зниження ступеня достовірності інформації. Якщо новий спосіб ведення обліку відповідає зазначеним критеріям, то в такому випадку добровільної зміна або доповнення до облікової політики підприємства можна вважати обґрунтованою;
- істотні зміни умов діяльності підприємства (реорганізація, зміна власників, зміна видів діяльності і т.д.).

Наслідки змін в облікову політику підприємства по її аспектів формування неоднакові [12].

Так, внесення змін до методичного аспекту облікової політики може вплинути на фінансові результати діяльності підприємства і тим самим змінити його фінансове та майновий стан, в свою чергу вплине на висновки і дії користувачів фінансової звітності. Тому такі зміни в обліковій політиці підприємства мають бути оцінені у вартісному вираженні.

Якщо зміни в обліковій політиці стосуються технічних і організаційних аспектів, то це може позначитися тільки на якості облікового процесу і безпосередньо не вплине на фінансові результати діяльності підприємства.

Встановлення облікової політики для нових видів діяльності або окремих операцій вимагають документального оформлення шляхом внесення доповнень до існуючих документів або викладення їх у новій редакції.

Особливу увагу необхідно приділяти відповідно облікової політики господарської ситуації, під якою розуміються внутрішні і зовнішні умови функціонування організації. Зокрема, на облікову політику можуть вплинути такі події в господарському житті, як: заборона або обмеження тієї чи іншої діяльності; зміна умов договорів, укладених зі споживачами (покупцями) продукції, робіт, послуг, в тому числі з державними органами та постачальниками матеріально-технічних ресурсів, послуг, введення або скасування державного регулювання цін на продукцію; реструктурування джерел формування фінансових ресурсів; зміна умов зовнішньоекономічної діяльності; жорсткість або лібералізація податкового режиму; рівень інфляції та ін [13]

Зміни облікової політики, що зробили або здатні суттєво вплинути на фінансове становище, рух грошових коштів чи фінансові результати діяльності організації, підлягають відокремленому розкриттю в пояснювальній записці до бухгалтерської звітності. Інформація про них повинна, як мінімум, включати: причину зміни облікової політики; оцінку наслідків змін у грошовому виразі (у відношенні звітного року і кожного іншого періоду, дані за який включені в бухгалтерську звітність за звітний рік); вказівка на те, що включені в бухгалтерську звітність за звітний рік відповідні дані періодів, що передували звітному, скориговані. [14]

Наслідки змін тих чи інших способів, що складають облікову політику організації, неоднакові. Якщо зміни стосуються її технічних і організаційних аспектів, то це більшою мірою позначається на якісних характеристиках самого облікового процесу. Коригування же методичних прийомів може відбитися на фінансових результатах діяльності організації і тим самим змінити картину її фінансового стану, в свою чергу вплине на висновки і дії користувачів бухгалтерської звітності. Такі зміни повинні бути оцінені у вартісному вираженні на підставі вивірених організацією даних (результатів інвентаризації) на дату, з якої застосовується змінений спосіб ведення бухгалтерського обліку.

Наслідки змін в обліковій політиці можуть бути оцінені:

- 1) як різниця у вартості активів, за якими використовуються нові способи оцінки, до і після внесення цих змін;
- 2) як непогашена величина первісної вартості активів.

Наприклад, при переході від оцінки готової продукції за фактичною виробничою собівартістю до оцінки за нормативною виробничою собівартістю наслідки можуть бути виміряні виходячи з вартості одного і того ж обсягу готової продукції двома способами. Відхилення фактичної собівартості від нормативної складе суму, що кваліфікуються як наслідок зміни облікової політики, оскільки на цю суму в момент переходу зменшиться (якщо відхилення позитивне) або збільшиться (якщо відхилення негативне) прибуток організації.

У зв'язку зі зміною облікової політики організація повинна визначити порядок регулювання різниць, що виникають при переході до використання нових способів ведення обліку. Іншими словами, необхідно вирішити, буде виникла різниця включена у витрати виробництва (обігу) або віднесена на чистий прибуток або капіталізована. Порядок списання зазначеної різниці передбачає встановлення не тільки джерела, за рахунок якого це робиться, але і часу списання. Воно може бути вироблено одноразово в період, коли виявлена різниця, чи протягом деякого часу (півроку, рік або ін), наступного за цим періодом. При вирішенні даного питання до уваги беруться такі чинники, як фінансовий стан організації, можливі податкові наслідки, приписи бухгалтерських правил.

Зміни облікової політики, регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», можуть відображатися за ретроспективним і перспективним підходом (Табл.2).

Таблиця 2.

Зміна облікової політики

Зміна облікової політики	Перспективний підхід (застосування встановленої (зміни)
ретроспективний підхід (застосування зміненої облікової політики щодо операцій минулих періодів)	Перспективний підхід (застосування встановленої (зміни)

	облікової політики операцій майбутніх періодів)
<p>Вплив зміни облікової політики відображається у звітності шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року; • надання порівняльної інформації щодо попередніх звітних періодів. 	<p>Не здійснюється коригувань показуваних у минулих звітних примітках до фінансових звітів розкривається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обґрунтування неможливості достовірно визначити коригування нерозподіленого прибутку на початок звітної періоду; • недоцільність перерахування порівняльної інформації попередніх періодів.

Вплив зміни облікової політики на події та операції минулих періодів відображається у звітності шляхом: коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року; повторного надання порівняльної інформації щодо попередніх звітних періодів. У міжнародній практиці такий механізм визначено як ретроспективний метод коригування фінансової звітності. При цьому ретроспективне відображення змін полягає в застосуванні новообраного облікової політики до подій та операцій так, як ніби така нова облікова політика застосовувалася завжди, а не з моменту її встановлення. Тобто коригування впливає на показники не тільки поточного та майбутніх періодів, а й на показники попередніх звітних періодів.

Ретроспективний підхід до змін в обліковій політиці, запропонований Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», має ряд невирішених питань. Зокрема, при

внесенні змін до облікової політики з використанням запропонованого способу, крім сальдо нерозподіленого прибутку повинні змінюватися ще й статті активів, власного капіталу або зобов'язань, адже тільки так буде виконуватися балансове рівняння.

3.Відображення в обліковій політиці окремих об'єктів

Облікова політика як специфічний елемент системи обліку повинна створювати організаційно-методичне забезпечення виконання наступних результатів: забезпечення збереження майна власника; надання інформації менеджменту для здійснення управління, якщо на підприємстві найманий управлінський персонал, повинна діяти захисна функція - власнику необхідно створити незалежну та підпорядковану тільки йому службу внутрішнього контролю; забезпечення власника інформації про фінансові результати діяльності підприємства. [22]

Ознайомлення з обліковою політикою дозволяє здійснювати порівняльний аналіз показників діяльності підприємства за різні звітні періоди, а також порівняльний аналіз діяльності різних підприємств.

У пункті 2.1 Методичних рекомендацій N 635 наведено перелік питань, які повинні бути визначені в Обліковій політиці (табл. 3) [16]

Відображення в обліковій політиці окремих об'єктів

N з/п	Розділи ОП	Перелік питань для ОП
1.	Облік основних засобів	<p>склад груп основних засобів (ОЗ) і порядок віднесення об'єкту до тієї або іншої групи</p> <p>склад витрат, що включаються до первинної вартості об'єктів ОЗ</p> <p>методи амортизації ОЗ, порядок визначення строку їх використання</p> <p>підстави та порядок проведення переоцінки ОЗ і процес обліку дооцінки в іншому сукупному доході</p>
2.	Облік інших необоротних активів	<p>критерії розмежування інвестиційної нерухомості і операційної нерухомості</p> <p>порядок визнання ОЗ та інших необоротних активів, що утримуються для продажу</p> <p>порядок включення до первинної вартості ОЗ витрат на їх поліпшення, критерії розмежування витрат на поліпшення ОЗ і підтримку ОЗ в робочому стані</p> <p>склад груп необоротних активів і порядок віднесення об'єктів до тієї або іншої групи</p> <p>вартісні або інші ознаки віднесення об'єкту до складу малоцінних необоротних активів і порядок визначення строків їх використання</p> <p>підстави та порядок проведення переоцінки необоротних активів і обліку дооцінок в іншому сукупному доході</p>
3.	Облік нематеріальних активів	<p>склад груп нематеріальних активів і порядок віднесення до них конкретних майнових прав</p> <p>порядок обліку витрат на комп'ютерні програми та інші результати програмування</p>
4.	Облік фінансових активів (інвестицій)	<p>порядок визнання фінансових активів, придбаних в результаті систематичних операцій</p> <p>порядок розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу</p> <p>порядок проведення переоцінки фінансових інвестицій</p>
5.	Облік капітальних інвестицій	склад витрат, що відносяться на капітальне будівництво
6.	Порядок обліку відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань	<p>у проміжній фінансовій звітності</p> <p>у річній фінансовій звітності</p>
7.	Облік дебіторської заборгованості	<p>метод визначення сумнівних боргів</p> <p>порядок визнання заборгованості безнадійною</p> <p>дисконтування дебіторської заборгованості (якщо підприємство складає звітність за МСФЗ)</p> <p>перелік резервів (забезпечень) і порядок їх віднесення на витрати</p> <p>облік авансових платежів з податків та іншої заборгованості бюджетів перед підприємством</p> <p>обліку витрат майбутніх періодів</p>
8.	Облік запасів	<p>визначення одиниць обліку запасів</p> <p>методи оцінки вибуття запасів, у тому числі незавершеного виробництва</p> <p>періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів</p> <p>порядок обліку транспортно-заготівельних витрат, а також витрат на доведення запасів до стану, придатного для використання у виробництві або продажу та їх розподіл за видами запасів</p>

		перелік і склад змінних та постійних загально виробничих витрат, показники (бази) їх розподілу і порядок обґрунтування та затвердження нормальної виробничої потужності
		перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості готової продукції та основні правила калькулювання фактичної собівартості готової продукції
		порядок грошової оцінки готової продукції (за нормативною або фактичною собівартістю)
		порядок обліку кількості і собівартості матеріально-енергетичних ресурсів, включених до собівартості готової продукції
		порядок обліку наднормативних виробничих витрат
		склад та порядок обліку витрат на рекламу та рекламні заходи
		склад та порядок обліку представницьких витрат
		порядок обліку кількості переданих у виробництво матеріально-енергетичних ресурсів
		облік надлишків і недостач запасів, втрат від псування, бракованої продукції та відходів
		періодичність і порядок проведення інвентаризації запасів та інших активів
9.	Порядок застосування класу 8 і класу 9 рахунків бухгалтерського обліку	застосовувати або не застосовувати для узагальнення інформації про витрати підприємства по елементах бухгалтерські рахунки класу 8 "Витрати по елементах"
10.	Порядок обліку (визнання) доходів	порядок оцінки завершеності операцій з надання послуг, у тому числі з довгострокових контрактів порядок визначення ступеня завершення робіт по будівельним контрактам
11.	Облік власного капіталу	відображення на рахунку 41 "Капітал в дооцінках" суми дооцінки/уцінки необоротних активів і фінансових інструментів облік середньорічної кількості простих акцій у обігу (для публічних акціонерних товариств)
12.	Облік довгострокових і поточних зобов'язань	порядок визнання кредиторської заборгованості безнадійною порядок дисконтування довгострокових зобов'язань (для підприємств, що подають звітність МСФЗ) порядок обліку доходів майбутніх періодів

Важливим об'єктом облікової політики є дебіторська заборгованість як одного з основних видів активів. В даний час за даними статистичних органів [15] частка дебіторської заборгованості в складі оборотних активів досягає більш 66,8%. При цьому спостерігається високий рівень простроченої дебіторської заборгованості до 26,2%.

Здійсненню ефективного контролю і управління дебіторською заборгованістю з метою її своєчасного погашення дебіторами сприяє правильне визначення облікової політики по дебіторської заборгованості в частині її оцінки, організації раціонального документообігу, проведення

інвентаризації розрахунків з дебіторами, застосування рахунків бухгалтерського обліку тощо. [18]

Важливим елементом облікової політики є створення підходів до обліку дебіторської заборгованості та відображення її у фінансовій звітності. При цьому слід враховувати, що склалася підприємством облікова політика по дебіторської заборгованості досить суттєво впливає на величину показників фінансового стану і результати діяльності підприємства. [17]

Одним з основних нормативних документів, вимог якого має дотримуватися кожне підприємство є П (С) БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Крім того, порядок оцінки певних видів дебіторської заборгованості та розкриття інформації про неї у фінансовій звітності регламентовані і іншими П (С) БО, такими як П (С) БО 13 «Фінансові інструменти», П (С) БО 14 «Оренда», П (С) БО 17 «Податок на прибуток», П (С) БО 18 «Будівельні контракти», П (С) БО 21 «Вплив змін валютних курсів». [20]

Згідно П (С) БО 10 дебіторська заборгованість - це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума. [21]

Основні напрямки формування облікової політики щодо дебіторської заборгованості, які повинні бути висвітлені в наказі про облікову політику: [24]

1. Класифікація дебіторської заборгованості, яка необхідна для достовірної оцінки такої заборгованості для цілей бухгалтерського обліку та відображення інформації про таку заборгованість у фінансовій звітності.

2. Методика і дата визначення величини резерву сумнівних боргів. При цьому підприємство може вибрати один або кілька (для різних видів дебіторської заборгованості) з наведених методів нарахування резервів: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості або коефіцієнта сумнівності. При цьому підприємству доцільно викласти процедури з розрахунку методу резерву сумнівних боргів за певними методом.

3. Визначити в робочому Плані рахунків (як додатки до наказу про облікову політику) рахунки для обліку дебіторської заборгованості. При цьому для того, щоб організувати правильний бухгалтерський облік величин РСБ, доцільно створити аналітичні субрахунки за рахунком 38 «Резерв сумнівних боргів». Зокрема, це можуть бути субрахунок 381 «Резерв сумнівних боргів для поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги» і субрахунок 382 «Резерв сумнівних боргів для іншої поточної дебіторської заборгованості». [19]

Сучасна лібералізація форм і методів ведення обліку призводить до появи альтернатив в організації облікового процесу по необоротних активів, відображаються в обліковій політиці підприємства. Формування облікової політики стосовно основних засобів є одним з найважливіших і принципових етапів складання наказу про облікову політику, від чого залежить визначення фінансового результату діяльності підприємства. [26]

Розглянемо складові облікової політики по необоротних активів, які перебувають в Наказі про облікову політику в табл.4.

Таблиця 4

Основні елементи облікової політики щодо необоротних активів

Назва елементів облікової політики	Варіанти методів оцінки і обліку
Строк корисного використання основних засобів	Самостійно встановлюється підприємством
Методи амортизації основних засобів	<ul style="list-style-type: none"> • прямолінійний; - зменшення залишкової вартості; - прискореного зменшення залишкової вартості; • кумулятивний; - виробничий.
Методи амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів	<ul style="list-style-type: none"> - прямолінійний; - виробничий; - у першому місяці використання об'єкта 50% його вартості, яка амортизується, та решта 50% у місяці списання з балансу;

	- у першому місяці використання об'єкта 100% його вартості.
Переоцінка необоротних активів	Встановлення термінів переоцінки основних засобів, порядку формування справедливої вартості та складання розрахунку сум переоцінки
Поріг суттєвості для проведення переоцінки	Величина, що дорівнює 10% відхилення залишкової вартості об'єктів від справедливої
Періодичність (період) зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку	Самостійно встановлюється підприємством

Згідно П (С) БО 7 «Основні засоби» та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів підприємству надано альтернативні варіанти для вибору облікової одиниці бухгалтерського обліку основних засобів, а саме: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів або частина такого активу, що контролюється підприємством. Також, одним з основних методичних елементів облікової політики виступає термін корисності необоротних активів і визначення способу їх амортизації.

Для забезпечення контролю за станом і рухом основних засобів кожному об'єкту в момент його введення в експлуатацію присвоюється інвентарний номер, який проставляється на об'єкті стійкою фарбою і зберігається за ним протягом всього терміну його використання. Номери встановлюються у вигляді кодування характеристик об'єктів. Кожній класифікаційної групи і підгрупи присвоюється певний шифр, кожному об'єкту підгрупи - порядковий номер. Інвентарні номери об'єктів основних засобів, які вибули НЕ присвоюються новим об'єктам мінімум 5 років.

У наказі про облікову політику необхідно встановити вартісні ознаки кожної групи основних засобів. Це дозволить однозначно кваліфікувати об'єкти і вибрати спосіб нарахування зносу, не викличе проблем при формуванні бази податку на прибуток. Так підприємство має право самостійно встановлювати мінімальну вартість об'єкта основних засобів і вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. [23]

Формування первісної вартості оборотних активів регулюється П (С) БО 9 - «Запаси», яким визначено, що первісною вартістю запасів, придбаних за плату, є їх собівартість, яка складається з:

- суми, яку платять згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельних витрат (витрати на заготівлю запасів, оплата тари (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів)

При цьому по обліковій політиці треба визначити транспортно-заготівельні витрати включаються до собівартості придбаних запасів або загальною сумою відображаються на окремому субрахунку рахунків обліку запасів. В останньому випадку суму транспортно-заготівельних витрат, яку узагальнюють на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісяця розподіляються між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів (використані, реалізовані, безоплатно переданих т.д.), за звітний місяць. Суму транспортно-заготівельних витрат, стосується запасів, які вибули визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітний місяць і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць;

інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придбані для використання в запланованих цілях.

У той же час по обліковій політиці треба стверджувати, що первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнають їх виробничу собівартість, яку визнають Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 - «Витрати». Первісної вартості запасів, внесених до статутного капіталу підприємства, визнають узгоджену засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість. Первісної вартості запасів, отриманих підприємством безоплатно, визнають їх справедливу вартість. Первісна вартість одиниці запасів, придбаних у результаті обміну на подібні запаси, дорівнює балансовій вартості переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів входить до складу витрат звітного періоду. Первісної вартості запасів, придбаних в обмін на неподібні запаси, визнається справедлива вартість отриманих запасів.

При цьому облікова політика треба припустити, що не включаються до первісної вартості запасів, а належать до витрат того періоду, в якому вони були здійснені (встановлені):

- понаднормативні втрати і недолік запасів;
- відсотки за користування позиками;
- витрати на збут; загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів і приведенням їх у стан, в якому вони придатні для використання в запланованих цілях.

Облікова політика може бути різноманітною. У разі відпуску запасів у виробництво, продажу та іншого вибуття, оцінку здійснюють за одним з таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;

- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних витрат;
- ціни продажу.

У той же час для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовують тільки один із наведених методів.

Запаси, які відпускають, і послуги, виконують для спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, які не замінюють один одного, оцінюють за ідентифікованою собівартістю.

Висновок

У цій роботі висвітлені основні питання і положення, що характеризують облікову політику підприємства. Розкрито суть, поняття і основні положення, що характеризують дану тему.

Згідно з визначенням, облікова політика підприємства базується на основних принципах обліку та звітності. Під принципами бухгалтерського обліку слід розуміти правила, якими необхідно керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Документальне оформлення облікової політики підприємства здійснюється у вигляді наказу про облікову політику підприємства, після його затвердження набуває статусу юридичного документу. Наказ про облікову політику є основним внутрішнім документом, яким регулюється організація облікового процесу на підприємстві і є обов'язковим для виконання всіма службами і працівниками підприємства.

Правильно розроблена облікова політика, яка враховує умови та можливості ведення господарської діяльності забезпечує:

- повноту відображення в бухгалтерському обліку всіх фактів господарської діяльності;
- готовність бухгалтерського обліку до втрат (витрат) і пасивів, ніж можливих доходів і активів - не допускаючи створення прихованих резервів;
- відображення в бухгалтерському обліку фактів та умов господарської діяльності, виходячи не тільки з їх правової форми, а й з їх економічного змісту;
- тотожність даних аналітичного обліку оборотам і залишкам за рахунками синтетичного обліку на 1-е число кожного місяця, а також показників бухгалтерської звітності даним синтетичного та аналітичного обліку;
- раціональне ведення бухгалтерського обліку виходячи, з умов господарської діяльності і величини підприємства.

Для поліпшення умов застосування і активного використання облікової політики на підприємствах можна запропонувати використовувати різні методичні прийоми і варіанти підготовки та реалізації в реалізацію облікової політики та її елементів, приділяти увагу цьому питанню ще при формуванні основ функціонування і ведення господарської діяльності підприємства.

Робота над цією темою дала можливість поглибити теоретичні та практичні знання, ознайомитися з чинним законодавством в області бухгалтерського обліку і застосувати ці закони, вказівки, методичні рекомендації практично при виконанні роботи.

Курсова робота також дала можливість більш чітко зрозуміти організацію облікової політики на підприємстві.

Кожне підприємство самостійно вибирає форму ведення бухгалтерського обліку. Це дозволяє підприємству ефективно використовувати час для облікової роботи, і правильно і точно відображати результати діяльності в звітності, як вимагає чинне законодавство.

Отже, характерні особливості бухгалтерського обліку як технологічного процесу визначають три види способів відображення облікової інформації: первинні документи, облікові реєстри, звітні форми.

Підсумковий етап облікового процесу є балансовою узагальненням (звітністю), який можна охарактеризувати як упорядковану сукупність операцій з формування показників, що відображають результати виробничої і господарської діяльності підприємства за певний період.

Організація підсумкового обліку залежить від якості організації первинного та поточного обліку.

Також робота над курсовою роботою дала можливість ознайомитися з думками провідних економістів.

Перелік використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Белоусова Л.И. Учетная политика предприятия – основа составления финансовой отчетности / Л.И. Белоусова // Вісник СНУ ім. Даля. – 2008. – № 1. – С.14-17.

- 3.Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП "Рута", 2006. – 440 с.
- 4.Житний П. Системний аспект облікової політики / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. – № 1. – С.62-65.
- 5.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 31 березня 1999р. № 87.
- 6.Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку/ Перев. з англ. під ред. С.Ф. Председатель. – М., 2009. – 1272 с.
- 7.Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія та організація: монографія / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2007. – 351с.
- 8.Облікова політика підприємства //Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 31– 3400 – 10 – 5/27793.
- 9.Журавель Г. П., Хомин П. Я. Облікова політика підприємства в ринкових умовах : навч. посіб. / за ред. П.Я. Хомина. – К. : Професіонал, 2009. – 320 с.
- 10.П(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" від 28 травня 1999р. № 137.
- 11.Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики: Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
- 12.Облікова політика підприємства: Навч.посіб./ За ред. Лузана Ю.Я. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: "Юр-Агро-Веста", 2009. – 328с.
- 13.Бухгалтерський облік: Підручник. / А.С. Бакаєв, П.С. Безруких, Н.Д. Врублевський і ін; Під ред. П.С. Безруких.-5-е вид., Перераб. і доп. - М.: Бухгалтерський облік, 2004.-736 с.
- 14.Васильєва Н.А. Облікова політика організації / / Бухгалтерський учет.- 2003 .- № 24.-с. 31-35.

- 15.Береза С.Л. Побудова облікової політики відображення грошових активів та дебіторської заборгованості // Вісник ЖДТУ. – 2003. - №1 (23). – С. 35-43.
- 16.Методичні рекомендації N 635 - Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства і внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України, затверджені наказом Мінфіну України від 27.06.2013 р. N 635
- 17.Губачова О.М., Куценко В.А. Становлення облікової політики та її вплив на показники звітності підприємства // Облік і фінанси АПК. – 2007. - №12. – С. 18-24.
- 18.Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування міжнародних стандартів фінансової звітності»: <http://www.minfin.gov.ua>.
19. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: <http://www.dtkk.com.ua>
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87.
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 (зі змін. і доп.).
- 22."Консультант бухгалтера" N 37-38 (733-734) 16 вересня 2013 року
- 23.Бойко Л. Г - Облікова політика підприємства. Конспект лекцій
- 24.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 8 жовтня 1999р. № 237.
- 25.Лучко М.Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посіб. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 236с.
- 26.Бабіч В. В., Сагова С. В. Фінансовий облік (облік активів): Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2006.

